

Evankeliumi: Matt. 20:25-28

Jeesus kutsui opetuslapsensa luokseen ja sanoi: ”Te tiedätte, että hallitsijat ovat kansojensa herroja ja maan mahtavat pitävät kansoja valtansa alla. Niin ei saa olla teidän keskuudessanne. Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon toisten orja. Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta.”

Päivän evankeliumi tuo mieleeni Suomen koripallomaajoukkueen ehkä kuuluisimman valmentajan Henrik Dettmanin. Kirjassa Dettman ja johtamisen taito hän kertoo, kuinka hän tuli ensimmäistä kertaa koripallomaajoukkueen valmentajana työhuoneelleen. Silloin hän huomasi, että sen ovela luki nimike valmennuksen johtaja. Hänen mielestä termi oli väärä. Hän halusi sanan ”johtaja” paikalle sanan ”palvelija”, ei siis ”valmennuksen johtaja”, vaan ”valmennuksen palvelija”. Hän oli sisäistänyt Jeesuksen opetuksen: Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon toisten orja. Hän oli palvelija, mutta ei nöyristelijä. Hänellä oli intohimoinen suhde työhönsä. Häntä saattoi hyvin perustein nimittää tulisieluiseksi valmentajaksi. Hän vaati, vaati jopa kiihkeästi, mutta silti hän mielsi itsensä palvelijaksi, ei johtajaksi. Kaikki se vimma ja kiihko, mitä hän kentän laidalla osoitti, palveli joukkuetta, joukkueen menestystä eikä hänen omaa urakehitystään.

Dettmanin ajatus oli, että ei pidä lähteä liikkeelle pelaajan heikkouksista. Ei pidä kehittää kunkin pelaajan heikkouksia paremmalle tasolle. Näin syntyy vain tasapaksua porukkaa. Hän kirjoittaa: ”Parempi on tutustua kunkin ihmisen vahvuuksiin, kehittää niitä ja järjestää hänelle mahdollisimman paljon sellaisia tehtäviä, joissa hänellä on hyvät edellytykset onnistua.” Tällainen valmennusfilosofia toi tuloksia. Dettmanin alaisuudessa Suomen koripallomaajoukkue eli Susijengi alkoi kehittyä suuntaan, jonka hedelmiä on saatu poimia viime vuosina.

Miten näitä ajatuksia voi soveltaa itsenäisyyspäivään? Ajattelen niin, että Suomella on ollut onni saada sellaisia presidenttejä ja monia muitakin johtajia, jotka ovat sisäistäneet sen, että he ovat ennen kaikkea palvelijoita, kansan ja tasavallan palvelijoita. Ovathan he kaikki sellaista sukupolvea, että he ovat tienneet ja tunteneet ainakin pääpiirteittäin sen, mitä Jeesus opettaa. Jokaisena aikakautena tuo palvelumieli näyttäytyy hieman eri tavoin. Urho Kekkosen ajatus kansan palvelemisesta oli erilainen kuin vaikkapa Mauno Koivistolla tai Tarja Halosella tai nykyisellä presidentillämme Sauli Niinistö. Jokainen on silti tahtonut palvella kansaa.

Kaikkia neljää mainitsemaani presidenttiä yhdistää tietynlainen kansanomaisuus. Urho Kekkosella oli erityinen yhteys Kainuuseen ja sen väestöön, kun taas Tarja Halonen oli kansanomainen kaupunkilaisittain. Mauno Koivisto tienasi aluksi leipänsä Turun telakoilla eikä myöhemminkään fundeeratessaan kadottanut kansanomaista otettaan. Sauli Niinistö saattaa soittaa radion luontoiltaan esittäytymällä: Täällä Sauli Naantalista, terve. Tällaista kansanomaisuutta me näköjään presidenteiltämme odotamme, vaikka toisaalta arvostamme korkealle myös aristokraattisen Mannerheimin.

Onko tämä merkki siitä, että myös me olemme sisäistäneet Jeesuksen opetuksen? Emmekö myös me ajattele, että tasavallan presidentti on kansaa varten. Hän ei saa kadottaa yhteyttä kansaan, yhteyttä tavallisiin kadun ja kylän raittien tallaajiin. Taitaa olla niin, että myös me vaadimme presidenteiltämme sitoutumista tähän Jeesuksen opetukseen: ”Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon toisten orja.” Niinpä ylimysmäisestä Mannerheimistakaan ei tullut presidenttiä rauhan aikana, vaan sodan poikkeusoloissa. Sota-aika vaati poikkeuksellisia ratkaisuja ja poikkeusolojen johtajuutta. Rauhan aikana presidenteiltä kaivataan kansanomaisuutta, astumista alas vallan ylimmiltä portailta.

Itsenäisyyspäivä ei ole vain presidentti Sauli Niinistön ja hänen puolisonsa Jenni Haukion juhla, vaikka useimmat meistä heidän juhliaan seuraavat tänä iltana. Itsenäisyyspäivä on jokaisen suomalaisen juhla, sinun ja minun. Ville muistutti hetki sitten, ettei mitään asiaa voi pitää itsestään selvänä. Kaikki olisi voinut mennä toisin. Suomelle oli varattu joissakin suunnitelmissa aivan erilainen kohtalo. Maamme oli joutunut sellaisten hallitsijoiden tarkkailun kohteeksi, jotka halusivat olla muidenkin kuin oman kansansa herroja. Nämä maan mahtavat aikoivat pitää eri kansoja valtansa alla. He tekivät suunnitelmia, vetivät uusia rajoja karttojen äärellä. Suomikin joutui tällaisen suunnitelman kohteeksi. Eikä tämä suunnitelma jäänyt vain suunnittelupöydälle, vaan sitä lähdettiin toteuttamaan isolla joukolla, moninkertaisen ylivoiman turvin, mutta toteutus jäi silti kesken. Suomi ja sen asukkaat asettuivat vastarintaan.

Noihin päiviin liittyy paljon kertomuksia. Joitakin olen niistä kuullut. Surullisia kertomuksia, katkeria kertomuksia, selviytymiskertomuksia. Suomi selvisi. Itsenäisyys sai jatkoa. Mutta itsenäisyys ei ole edelleenkään itsestäänselvyys. Monenlaiset asiat voivat rapauttaa kansakunnan. Aivan niin kuin puusta voi tulla ontto, kansakunnasta voi tulla sisäisesti laho.

Edes kaupallinen yritys ei menesty, jos sen arvomaailma ei ole kunnossa. Sitä suuremmalla syyllä kansakunnan on perustettava toimintansa kestäväälle arvopohjalle. Mutta arvoilla on yksi ikävä ominaisuus. Niistä ei voi pitää kiinni. Ne ovat kuin sateenkaari, joka vaihtaa paikkaa aina, kun sitä katsoo eri kohdasta. Tai arvot ovat kuin saippuapaloja kosteissa käsissä. Niistä on vaikea pitää kiinni. Kun yritys kilpailee omalla toimialallaan, se saattaa hukata omat arvonsa. Silloin sitä odottaa alamäki. Sen sijaan kun ihmisellä ja kansakunnalla on luottamus Jumalaan, silloin erilaiset arvotkin löytävät paikkansa, jonne ne voi yhä uudestaan palauttaa, jos ne hetkeksi karkaavat omille teilleen.

Suomi on perinyt aiemmilta polvilta lipun, jonka valkoisella pohjalla on sininen risti. Mitä jää jäljelle, jos tuo risti poistetaan? Valkoinen antautumislippu. Olemmeko me valmiit antautumaan? Olen katsellut tv:n ohjelmasarjaa, joka on suomennettu nimellä Ruokamatka Espanjaan. Siinä on pääosassa pari entistä näyttelijää, jotka kiertelevät Espanjaa ristiin rastiin ja maistelevat paikallisia erikoisuuksia. He ovat jatkuvasti tekemisissä kristillisyyden kanssa. Kuvakavalkadit eri paikkakunnista eivät piilotele kirkkoja. Ohjelman juontavat astuvat kirkkoihin, selvittävät ruusukorukouksen alkuperää, tutustuvat eri munkki- ja nunnasäntökuntien yhteisöelämään samalla, kun he perehtyvät näissä luostareissa tehtyjen ruokien historiaan. Kristinuskoa ei ole

siivottu pois, koska ilman sitä ei ymmärretä joidenkin ruokien ja juomien alkuperää. Myöskään me suomalaiset emme ymmärrä omaa historiaamme emmekä edes oman lippumme symboliikkaa, jos siivoamme pois kristilliset symbolit julkisista tiloista. Tyhjiötä ei ole. Silloin tilalle tulevat vieraat symbolit vieraine arvoineen. Mutta yhä vielä saloissamme liehuu valkopohjainen lippu ristikuviolla. Nouskaamme tunnustamaan se usko, jota tuo risti symbolisoi:

Arto Marttinen